

kratek pogovor s KOENOM VAN DAELOM, drugim in zdajšnjim programskim vodjo slovenske kinoteke, (1999–)

katalogi retrospektiv v sezoni 2001/2001 in 2003/2004

Se morda spomniš, s katerim filmom se je začel tvoj mandat?

Ko sem prevzel mesto programskega vodje Slovenske kinoteke, sem se v bistvu znašel znotraj sheme, ki jo je za nekaj mesecev vnaprej že načrtno Vlado (Škafar). Posel sem začel opravljati decembra leta 1999, ko je bila na primer na sporedu že poprej organizirana retrospektiva Hitchcockovih filmov iz njegovega zgodnjega, britanskega obdobja. Lahko pa povem, s katerim filmom si želim odpreti prenovljeno Kinoteko. Tu ni nobene dileme: *S soncem obsijana kutina* (El sol del membrillo) Víctorja Ericeja. Bolj kot začetkov se sicer spomnim posebnih filmov, s katerimi smo zaključevali sezone, na primer Mekasovega *Na poti življenja sem tu in tam videl bežne utrinke lepote* (As I was Moving Ahead Occasionally I saw Brief Glimpses of Beauty), ki je zaključil sezono 2001/2002.

Ko si začel z delom, je Kinoteka že prebrodila porodne težave, s katerimi se je spopadal tvoj predhodnik, in si imel pri programskih vizijah bolj razvezane roke ... Eden mojih pglavitnih namenov je bil v vsaki sezoni organizirati vsaj eno ali dve popolni retrospektivi posameznega avtorja ter obenem paziti, da je vsaka programska sezona skrbno uravnorežena in posledično tudi fragmentirana. Želim si doseči, da bi bilo vsakemu obiskovalcu Kinoteke nemudoma jasno, za kaj tukaj gre, pa naj bo to tujec na obisku v Ljubljani, ki prvič prestopi prag Kinoteke, ali nekdo kot Vlado Pintar, ki našo Kinoteko spremlja že od šestdesetih let dalje. Da gre, skratka, za prostor, v katerem lahko o filmu razmišljamo na najširši možen način in – kot sem že večkrat poudaril – brez komercialnih imperativov.

Ko govoriš o fragmentih, najverjetneje misliš predvsem na skrb za ohranjanje in seznanjanje s svetovno filmsko

dediščino in po drugi strani odkrivanje novih teritorijev in sledenje novostim v sicer zapostavljenih praksah filmskega ustvarjanja?

Resničnost naše Kinoteke je pač taka, da smo brez kakršnekoli resne zbirke filmskih klasik. Celo najbolj ključni žanri v naši zbirki niso zastopani z najboljšimi predstavniki. Vendar je naša hiba obenem tudi naša prednost, saj smo lahko pri sestavljanju programa veliko bolj drzni, ker večino filmov tako ali tako začasno uvažamo. Zato se mi zdi bistveno, da poleg organiziranja prej omenjenih popolnih retrospektiv, ki omogočajo resnično poglobitev v svet nekega klasičnega avtorja, ves čas ohranjamo tudi naše nanizanke, namenjene posameznim segmentom kinematografije, kot so npr. animirani, dokumentarni ali eksperimentalni film, pa naj so te nanizanke na sledi aktualnih dogajanj, ki jih sicer nihče drug ne bi pokrili, ali pa se potapljaajo v zgodovino. Ena izmed zanesljivih novosti v prihodnosti bo večji poudarek na nemih filmih. Vsaj enkrat letno bomo skušali organizirati retrospektivo kakšnega velikega avtorja iz zgodnjega obdobja filma. Zadnja tovrstna retrospektiva, ko sta se v Kinoteki predstavila Victor Sjöström in Mauritz Stiller, se je namreč zgodila že pred preveč leti in nemi film smo vse do danes precej zanemarjali.

Je tudi tebi, tako kot Vladu, kakšen filmski projekt ali retrospektiva, ki si jo pripravil, posebno pri srcu?

Mislím, da smo lahko zelo ponosni na retrospektivo Kino Afrika, ki je bila finančno in organizacijsko izredno zahteven projekt, vsebinsko pa je šlo za odlično predstavitev kinematografije subsaharske Afrike, ki je obsegala praktično vsa ključna dela. Sicer pa se v vsaki sezoni najdejo najmanj tri ali štiri retrospektive, ki zapustijo globoke vtise. Letos so bile to npr. retrospektive filmov Víctorja Ericeja in Joséja Luisa

retrospektiva

johan van der keuken: mož s kamero

Prepostavimo za hip, da sem jaz tisti, ki odloča, kaj je prava umetnost. Redki lahko ustvarjajo podobe – zaupna opazka, ki naj ostane med nami. Iščem prave besede, da bi to grenko mnenje lahko izrazil z avtoriteto, tako da bi se vrnemo lahko spremenila v modrost: "Zelo redki lahko ustvarjajo podobe ... Tako pač je!"

Johan van der Keuken

Da, res je, snemanje filma je Dejante ljubitelj. Neskončna ljubezen, odkrija, neoprijemljivi hudomuhi, ki poveže ljudi, energijo in hrepenenje. Neskončno kolovratenje s kamero in z vsjo ostalo opremo; koloti filmskega traku in Noah s svojo nagro za snemanje zvoka in z mikrofoni, trakovi in lučmi, včasih na robu popolne izčrpanosti, nič kaj nenavadne občutke za žensko, mi razloži ona. Neskončno zadovoljen, da te lahko srečam, vse dobro, lepo, navdušujoče, preveč, radi bi posneli, kako ljudje pravišlje, in danes, kako teče, tisti, ki ga imajo in tisti, ki ga nimajo.

Umetnik in režiser, snemanje filma je Dejante ljubitelj. Neskončna ljubezen, odkrija, neoprijemljivi hudomuhi, ki poveže ljudi, energijo in hrepenenje. Neskončno kolovratenje s kamero in z vsjo ostalo opremo; koloti filmskega traku in Noah s svojo nagro za snemanje zvoka in z mikrofoni, trakovi in lučmi, včasih na robu popolne izčrpanosti, nič kaj nenavadne občutke za žensko, mi razloži ona. Neskončno zadovoljen, da te lahko srečam, vse dobro, lepo, navdušujoče, preveč, radi bi posneli, kako ljudje pravišlje, in danes, kako teče, tisti, ki ga imajo in tisti, ki ga nimajo.

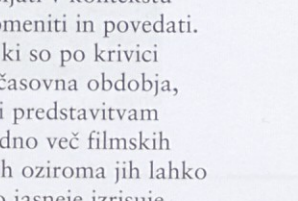
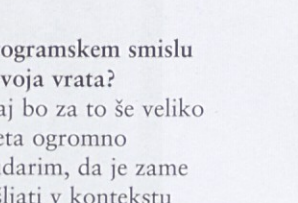
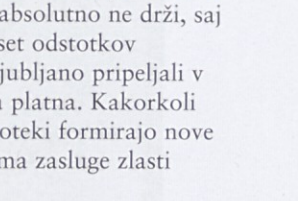
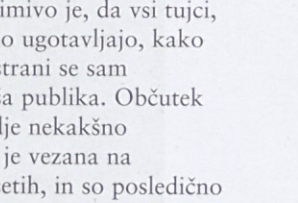
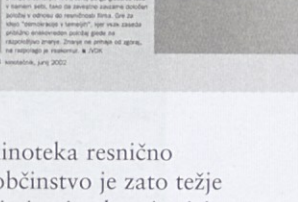
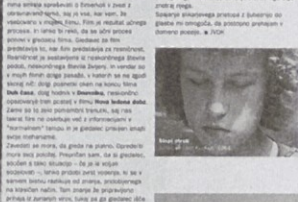
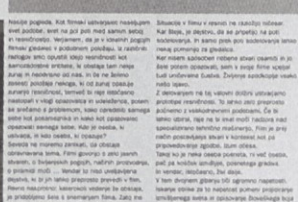
Umetnik in režiser, snemanje filma je Dejante ljubitelj. Neskončna ljubezen, odkrija, neoprijemljivi hudomuhi, ki poveže ljudi, energijo in hrepenenje. Neskončno kolovratenje s kamero in z vsjo ostalo opremo; koloti filmskega traku in Noah s svojo nagro za snemanje zvoka in z mikrofoni, trakovi in lučmi, včasih na robu popolne izčrpanosti, nič kaj nenavadne občutke za žensko, mi razloži ona. Neskončno zadovoljen, da te lahko srečam, vse dobro, lepo, navdušujoče, preveč, radi bi posneli, kako ljudje pravišlje, in danes, kako teče, tisti, ki ga imajo in tisti, ki ga nimajo.

Umetnik in režiser, snemanje filma je Dejante ljubitelj. Neskončna ljubezen, odkrija, neoprijemljivi hudomuhi, ki poveže ljudi, energijo in hrepenenje. Neskončno kolovratenje s kamero in z vsjo ostalo opremo; koloti filmskega traku in Noah s svojo nagro za snemanje zvoka in z mikrofoni, trakovi in lučmi, včasih na robu popolne izčrpanosti, nič kaj nenavadne občutke za žensko, mi razloži ona. Neskončno zadovoljen, da te lahko srečam, vse dobro, lepo, navdušujoče, preveč, radi bi posneli, kako ljudje pravišlje, in danes, kako teče, tisti, ki ga imajo in tisti, ki ga nimajo.

retrospektiva

Prvi in drugi film, ki sta nastala v okviru projekta, sta v letu 2003 nastala v okviru projekta, ki je bil namenjen raziskovanju in razvijanju novega jezika v kinematografiji. Prvi film je bil namenjen raziskovanju novega jezika v kinematografiji, drugi pa je bil namenjen raziskovanju novega jezika v kinematografiji.

Prvi in drugi film, ki sta nastala v okviru projekta, sta v letu 2003 nastala v okviru projekta, ki je bil namenjen raziskovanju in razvijanju novega jezika v kinematografiji. Prvi film je bil namenjen raziskovanju novega jezika v kinematografiji, drugi pa je bil namenjen raziskovanju novega jezika v kinematografiji.

strani iz Kinotečnika

Guerína, Mikia Naruseja, Maurica Pialata in seveda velika retrospektiva indijskega filma, ki pa je navzlic svojemu obsegu predstavljala kvečjemu uvod v prostrane svetove indijske kinematografije. Prav poseben vtis mi je zapustil Jean Eustache, saj me je spomnil na davne čase, ko sem vse njegove filme videl prvič. Nikakor pa ne morem tudi mimo Ozujeve retrospektive iz leta 2000, ob čemer lahko obljubim, da bomo – tako kot doslej – vsako leto pripravili eno retrospektivo japonskih filmov, ki vedno znova presenečajo. Vendar ne morem, tako kot Vlado, izpostaviti enega ali dveh avtorjev, saj Vlado bržkone na filme gleda tudi ali predvsem kot filmski ustvarjalec in je posledično zato nujno tudi strožji oziroma ožje usmerjen.

In kaj je potemtakem tvoja glavna inspiracija? Moje poglavitno gonilo in vodilo sta radovednost ter želja po izmenjavi izkušenj in znanja. Nič ni lepšega kot širjenje obzorij in možnost deljenja te izkušnje z drugimi. In vse to postaja dandanašnji vedno bolj aktualno, saj se večina aktualnih in/ali množičnih filmskih diskurzov utaplja v katastrofalnem nivoju amnezije, ki mu lahko kljubuje samo Kinoteka s svojim poslanstvom. Za primer vzemiva dokumentarni film, o katerem se danes na veliko piše spričlo dejstva, da so določeni tovrstni filmi postali blagajniške uspešnice, obenem pa nihče ob tem fenomenu zares ne razmišlja o dokumentarnem filmu.

Glede na to, da imaš izkušnje iz tujine, me zanima, kakšno je tvoje mnenje o ozračju okrog naše Kinoteke? Lepe številke obiska so ena stvar, realnost pa najverjetneje tiči nekje drugje. Nočem biti lažno skromen glede našega programa, ki je po vseh svetovnih merilih na vrhunski ravni. Vendar bi isti program v Bruslju, od koder na primer prihajam, privabil mnogo

manj občinstva. Tam ima namreč kinoteka resnično dolgoletno tradicijo in tamkajšnje občinstvo je zato težje presenečati oziroma pritegniti. Zanimivo je, da vsi tujci, ki obiščejo našo Kinoteko, začudeno ugotavljajo, kako mlado je naše občinstvo. Po drugi strani se sam razočarano sprašujem, kje je starejša publika. Občutek imam, da imajo številni starejši ljudje nekakšno mitološko predstavo o Kinoteki, ki je vezana na Kinoteko iz šestdesetih in sedemdesetih, so pa posledično prepričani, da so vse že videli. Kar absolutno ne drži, saj sem prepričan, da je najmanj petdeset odstotkov programa, ki smo ga na primer v Ljubljano pripeljali v minuli sezoni, prvič uzrlo slovenska platna. Kakorkoli že, vsekakor je opazno, da se v Kinoteki formirajo nove generacije ljubiteljev filma, za kar ima zasluge zlasti Vlado s svojim pionirskim delom.

Lahko morda namigneš, kaj se v programskem smislu obeta Kinoteki, ko bo spet odprla svoja vrata? Nered bi govoril o podrobnostih, saj bo za to še veliko priložnosti in časa. Vsekakor se obeta ogromno raznolikih stvari. Naj še enkrat poudarim, da je zame zelo pomembno o programu razmišljati v kontekstu sezone, ki mora kot celota nekaj pomeniti in povedati. Raziskovali bomo kinematografije, ki so po krivici spregledane, se podajali v neznama časovna obdobja, seveda pa ves čas ostajali zvesti tudi predstavivam klasičnih avtorjev. Dandanes, ko vedno več filmskih klasik postaja dostopnih na DVD-jih oziroma jih lahko ljudje pretočijo z interneta, se toliko jasneje izrisuje pomen Kinoteke kot prostora, kjer lahko v filmih uživamo natanko na tak način, kot je bilo izvorno mišljeno.